

museum
it Tsiispakhûs

JAARVERSLAG 2020

St. it Tsiispakhûs
Ald Hiem 2
8731 BC Wommels
www.tsiispakhus.nl

Inhoudsopgave

<u>Onderwerp</u>	<u>blz.</u>
Inleiding	03
Expositie 2019	04
Bestuur	06
Bezoekers	08
Financiën	09
Donateurs/vrienden	10
Missie & visie	10
Vrijwilligers	10
Collectie/inrichting	11
Publiciteit	14
Educatie	15
Winterlezingen	15
Publieksactiviteiten	15
Samenwerking	18
Toekomst	18

JAARVERSLAG 2020 STICHTING IT TSIISPAKHÛS WOMMELS

Inleiding

“Wat een raar jaar”!

Als mensen op de radio of televisie worden geïnterviewd en hen wordt gevraagd: “Wat is 2020 voor jaar voor u geweest”, antwoordt bijna iedereen: “Het was een raar jaar”. Met dit antwoord begint ook dit jaarverslag over het door Covid-19 gedomineerde jaar 2020.

Opening van musea, dus ook van it Tsiispakhûs, in mei was nog verboden daar er een zg. intelligente lockdown regime in ons land was afgekondigd om besmetting met het coronavirus te minimaliseren. Musea mochten één juni dit jaar hun deuren (her)openen nadat er in maart een verplichte sluiting was afgekondigd. Maar voor ons werd 11 juni 2020 dit moment. Aan deze openstelling waren strenge landelijk geldende voorwaarden verbonden. Zo was reservering met een tijdslot bij bezoek verplicht, moesten voldoende desinfectie middelen voorhanden zijn, moesten schermen tussen publiek en medewerker een afscheiding vormen, was er een maximum aan het aantal gasten tegelijk in het museum aanwezig gekoppeld aan het vloeroppervlak en overeenkomstig de 1,5 meter onderlinge afstand gesteld en waren bezoekers verplicht zich op enige manier te registreren. Omdat we meer telefonische aanmeldingen verwachtten hebben we op de vaste telefoonlijn in het museum een voicemail en voor online reserveringen een reserveringsmodule op de website geïnstalleerd.

Aan de verplichte regelgeving hebben we tegen geringe kosten kunnen voldoen. Aangezien de rij bezoekers bij ons voor de deur nooit zeer lang is kon men het museum, na registratie aan de balie, ook spontaan betreden, mits er voldoende vloerruimte per bezoeker beschikbaar was. Want het

maximale aantal bezoekers tegelijkertijd binnen in het museum hebben we na berekening op tien vastgesteld. Dit protocol hing zichtbaar bij de ingang. Alle maatregelen belemmerden dit jaar natuurlijk het aantal bezoekers met hiertegenover een hogere investeringspost.

Twee van onze gastvrouwen / - heren hebben voorafgaand aan dit seizoen, in verband met het risico op Covid-19 infectie, te kennen gegeven voorlopig af te willen zien van hun vrijwilligerswerkzaamheden aan de balie in het museum. Een ander gevolg van het verkleinen van het infectierisico was het (moeten) annuleren van schoolbezoeken en alle winterlezingen, gepland na 15 maart 2020.

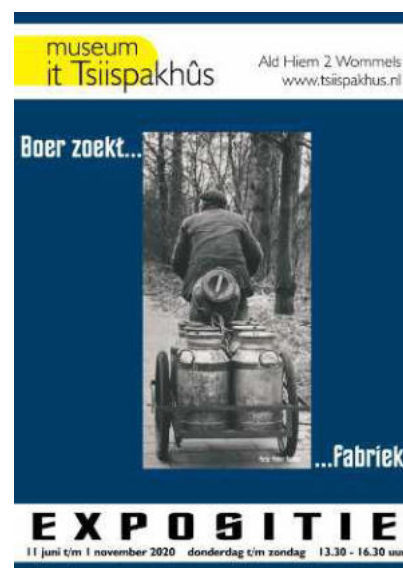
Museum it Tsiispakhûs is gevestigd in een oud kaaspakhuis in Wommels, een rijksmonument uit 1905 en is sedert 1985 eigendom van de stichting. De doelstelling van de stichting is in eerste instantie het behoud van het monumentale kaaspakhuis als gebouw. Aan het inwendige van dit kaaspakhuis is al jaren een museale bestemming gegeven en we trachten met het afwisselend tonen van agrarische, met aan de zuivel gerelateerde of met rurale sociale onderwerpen de interesse van het publiek te trekken. Doelgroep naast de toerist is vooral de Friese bevolking. Het museum wordt geëxploiteerd door de Stichting it Tsiispakhûs en het bestuur heeft vorig jaar een museumplan (beleidsplan) geformuleerd voor de periode 2019-2024. Het beleid op korte termijn is gericht op uitbreiding van het bezoekersaantal onder andere door over te schakelen op modernere vormen van marketing naast het organiseren van meer aansprekende eigentijdse expositie(s), dagevenementen en een publieksvriendelijker toegankelijkheid van de collectie.

Expositie 2020

Het dorp Wommels kent een rijke geschiedenis op het gebied van de boter- en nog meer van de kaashandel. De vele nog duidelijk herkenbare kaaskoopmanshuizen (12) in Wommels herinneren aan die tijd, die duurde van +/- 1880 - 1910.

Naast deze kaaskoopmanshuizen bestaat er slechts één kaaspakhuis, daterend uit 1905, uniek in Friesland, gebouwd naast het voormalige woonhuis en in opdracht van kaaskoopman Feitsma, met compagnon Zandstra de latere eigenaren. In dit kaaspakhuis, nu museum it Tsiispakhûs was, zoals in het jaarverslag van 2019 al stond aangekondigd, dit jaar nogmaals de tentoonstelling “ Boer zoekt ... fabriek ” naast de permanente expositie te zien. In deze wissel-expositie, ontworpen rond het centraal opgestelde tegeltableau, vertelden en toonden we wanneer, waardoor, waarom en door wie de eerste van de reeks zuivelfabrieken (melkfabrieken) werden opgericht. Met de komst van de zuivelfabrieken verschenen ook de rammelende melkbussen op de plattelandswegen en in de dorpen en stadjes, die nu nog uitsluitend rondom oud- en nieuwjaar zichtbaar en hoorbaar zijn. Als gevolg van de oprichting van deze ‘melkfabrieken’ verloor de voor het inkomen zorgdragende *boerin* haar positie als kaas - maar vooral botermaakster op de boerderij, een plek die nu op ‘het fabriek’ door *mannen* werd overgenomen.

In het Friesch Weekblad van 15 maart 1890 verscheen een artikel over deze omwenteling op het platteland met de titel: “ Zijn onze boerendochters voor de fabrieksmatige zuivelbereiding ongeschikt? ” Een afdoend bewijs dat vrouwen en meisjes bij de fabrieksmatige zuivelbereiding niet

onderdeden voor het 'sterke geslacht' leverde Denemarken. In de tentoonstelling lieten we zien dat in dit land de fabrieken bijna uitsluitend door vrouwelijke hulpen werden gedreven.

De industriële en maatschappelijk ommekeer in Friesland kon men bij een bezoek aan deze expositie meemaken, een tentoonstelling die we volledig zelf ontworpen en hadden ingericht. Ons is gebleken dat veel bezoekers onbekend met dit deel van de Friese geschiedenis zijn!

Was 2019 voor alle musea in Friesland een goed jaar, dit jaar pakte het voor ondernemers in de culturele en toeristische sector heel anders uit. De stroom inlandse toeristen afgelopen zomer die hun vakantie naar het buitenland annuleerden vanwege Covid-19, maakte het jaar voor sommige musea nog onverwacht goed, echter niet voor it Tsiispakhûs, daar we in - toeristisch opzicht - niemandsland wonen.

Op de eerste verdieping (de kaaszolder) hebben we twee historische zwart-wit foto's geselecteerd die, na uitvergroting, op afscheidingspanelen werden gelijmd. In deze zaal hebben we tevens de opstelling enigszins veranderd vanwege nieuw verkregen objecten en zijn we voor de uitleg en achtergrond bij de objecten overgeschakeld op kartonnen tekstbordjes, aangebracht naast de voorwerpen. Voor het laten vervaardigen van onze tekstborden en foto's maken we altijd dankbaar gebruik van reclamebureau 'Opvallend' in Wommels.

Bestuur en samenstelling

Per 1 jan. 2020 was de bestuurssamenstelling als volgt:

Harry van Putten – voorzitter/secretaris, aftredend per 01-12- 2024

Klaas Eisma – penningmeester, aftredend per 01- 01- 2024 en herbenoembaar

Saskia Eringa – registratie en website beheer, aftredend per 01- 09 -2025 en herbenoembaar

Gosse Hiemstra – lid, aftredend per 01- 03 -2022 en herbenoembaar

Vacature; deze is per 30 oktober 2020 vervallen door de toetreding van Tjeerd Dijkstra als lid van het bestuur. Tjeerd Dijkstra was al enige tijd als gastheer/vrijwilliger aan museum it Tsiispakhûs verbonden en is aftredend per 01- 01-2025 en herbenoembaar.

Bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden en zijn onafhankelijk.

De Stichting it Tsiispakhûs bezit de ANBI status.

Inschrijfnnummer bij de KvK is: 41002558 en BTW. nr. NL805489034B01

Museum it Tsiispakhûs is een officieel Geregistreerd Museum.

Er is dit jaar vergaderd op: 23 jan; 29 jan; 17 febr; 27 febr; 17 april; 30 april; 4 mei; 14 mei; 25 mei; 2 juni; 2 juli; 5 aug; 31 aug; 8 okt.; 19 nov.

De penningmeester is gevraagd om namens St. it Tsiispakhûs dit jaar zitting te nemen in het Bevrijdingscomité Wommels maar door de virale omstandigheden is de 5 mei viering een jaar uitgesteld.

Nuttig leek ons de jaarvergadering van de VVV Waterland van Friesland (WvF) 13 febr. in museum Sloten bij te wonen. Indruk maakte niet de agenda of de inhoud van de vergadering, maar het verhaal van een medewerker van museum Sloten betreffende de inkomsten uit de verkoop van souvenirs en VVV artikelen op ons.

In de Beurs te Leeuwarden, nu onderdeel van de RUG, hebben we 27 febr. de workshop “ Hoe meer publiek? ” over goede publiciteit en herkenbaarheid, georganiseerd onder het motto “ Over de drempel ” gevolgd. De spreker complimenteerde museum it Tsiispakhûs onverwacht met de museumfolder en de poster van dit jaar en toonde deze aan de zaal.

Er kwam een verzoek van oud-voorzitter Harm Posthuma van de Chr. Muziekvereniging ‘Euphonia’ van Wommels een bijdrage in het jubileumboek t.g.v. hun 100 jarig bestaan te schrijven. De voorzitter heeft een mooi artikel over de 100 - jarige relatie tussen de muziekvereniging en het museum geschreven. De penningmeester was 19 september één van de aanwezigen op de receptie van muziekvereniging ‘Euphonia’ t.g.v. dit jubileum.

Euphonia speelt bij de opening van it Tsiispakhûs

Van het Fries Museum/Prinsessehof te Leeuwarden ontvingen we 15 mei een schrijven waarin zij hun archeologische bruiklenen, volgens een overeenkomst in de bijlage daterend van 1990, wilden controleren en beoordelen. Contact met de archivaris van de gemeente SWF, de heer Gert Muizer, ook de voormalige secretaris van St. it Tsiispakhûs, leverde ons een archiefmap van de St. it Tsiispakhûs op, waarin archeologische objecten in bruikleen staan genoteerd (zie collectieplan 2019-2024). Vanwege het risico op Covid-19 infectie zullen we eerst schriftelijk verslag uitbrengen.

De nieuwe wethouder van cultuur van de gemeente SWF, mevr. Mirjam Bakker, heeft 19 juni een werkbezoek aan museum it Tsiispakhûs gebracht. Gesproken is o.a. over haar voorstel ons monument onder te brengen bij de St. Behoud Monumenten SWF, maar ze heeft daarop geen verdere actie ondernomen. De voorzitter is 7 september bij Jaap Scheffer, vrijwilliger/archivaris van de gemeente SWF, geweest om archiefmateriaal over de vroegere boter - en kaashandel in de Greidhoek op te halen, voor onderzoek ten behoeve van lezingen gehouden op OMD 2020 in het museum. Dergelijke voordrachten waren weer toegestaan mits publiek op 1,5 m. afstand van elkaar kon zitten.

9 dec. organiseerde de VVV Bestemming NoardWest een online workshop die door de voorzitter is gevolgd, hoe als museum digitaal beter zichtbaar te zijn, Directeur Hooghiemstra van zijn gelijknamige bureau gaf helder en duidelijk met voorbeelden invulling aan deze avond. Eén van zijn adviezen was: zorg ervoor dat je website aantrekkelijk en op je mobiele telefoon goed leesbaar is (mobile first).

Door de dreiging van Covid-19 werd o.a. vanuit de Museum Federatie Friesland dringend geadviseerd (entree)betalingen in het museum per pinapparaat i.p.v. contant uit te gaan voeren. Daartoe hebben we een low budget pin betaalapparaat van i-Zettle met tablet aangeschaft. Dit bleek zonder hapering te werken en voor de gastvrouwen en - heren geen drempel op te werpen. Naar aanleiding van de mededeling dat we in 2021 een audit voor de Museumregistratie tegemoet kunnen zien hebben we 10 dec. telefonisch een voorbespreking gehad.

22 okt. is een medewerker van Velco brandblussers langs geweest om deze (goed) te keuren.

Bezoekers

Bezoekers aantallen 2020

Maand	Volw.PIN	Volw. €	Freon	<12 jr.	Groep	Gratis	Totaal
april							
mei							
juni	8	12	2				22
juli	31	31	2	2			66
aug	28	25	3	6			62
sept	25	32	3			2	62
okt	27	28	2				57
nov		4					4
Totaal	119	132	12	8		2	273
Scholen		38					38
Open							
monumen							
tendag 12							
sept						70	70
Totaal							381

Bovenstaande cijfers laten duidelijk zien wat de Covid-19 pandemie voor een klein museum als het onze heeft betekend. Tegenover dit trieste lage aantal bezoekers staan niet minder kosten, integendeel, zoals elders al is gememoreerd. We wilden niet van de mogelijkheid gebruik maken voor dit laatste compensatiegelden aan te vragen, daar we tegen zo laag mogelijke kosten de beschermingsmiddelen en - materialen tegen het corona virus hebben aangeschaft. Bezoekers zijn meest iets oudere echtparen, soms samen met de kinderen en afkomstig uit heel het land. Indien men in groepsverband komt en heeft gereserveerd, verzorgen we op verzoek een gratis in - en rondleiding, die goed wordt gewaardeerd en de nodige verhalen van bezoekerskant oplevert. Naast de bestaande bezoekerspopulatie zouden de vele langsvarende en - fietsende actieve vijftigplussers een bezoek aan museum it Tsiispakhûs kunnen (moeten) brengen, daar het een laagdrempelig museum zonder moeilijke kunstexpositie is en/of een geschikt 'slechtweer uitje' is. En het leent zich goed voor de combinatie met natuurgebieden rond Wommels.

De dames, leden van Passage (vroeger Bond van plattelandsvrouwen) uit Easterein hadden voor 16 sept. met 16 leden en op ons verzoek verdeeld in twee groepen, een visite gereserveerd. De groepsverdeling was primair noodzakelijk vanwege het maximaal aantal geoorloofde bezoekers per tijdslot en per museumoppervlakte. Dit bezoek was een arrangement met het plaatselijk dorpshuis, een combinatie die in de toekomst vaker moet gebeuren.

Veel groepen zoals buurtverenigingen en vriendengroepen hebben hun bezoek wegens de geldende beperkingen voor groepsbijeenkomsten geannuleerd. 1 november hebben we de deur voor het publiek weer op slot gedraaid.

Financiën

Zie voor het financiële jaarverslag de afzonderlijke **jaarrekening**

Eind oktober werden we door de Museum Federatie Friesland op een subsidiemogelijkheid van het Prins Bernhard Cultuurfonds geattendeerd, bedoeld voor musea met minder dan drie fte's. Het doel van deze subsidie was musea toegankelijker en laagdrempeliger voor publiek te maken door meer audiovisuele hulpmiddelen in te zetten. Aangezien St. it Tsiispakhûs binnen deze categorie viel en we dergelijke middelen ontbeerden, hebben we daartoe een aanvraag ingediend. Onderdeel van onze aanvraag was verbetering van het geluid van een bestaande educatieve video- film, speciaal gericht op de jeugd van niet-agrarische afkomst. Een tweede wens was de verbetering van een ook al zichtbare documentaire voor volwassenen in het museum. Voor de realisatie van dit project hebben we de hulp ingeschakeld van audiovisueel bedrijf AVZwart te Lier. Passend binnen de subsidievoorwaarden viel ook het ontwikkelen van een audiotour voor musea. Genoemd bedrijf heeft voor alle publieksvriendelijke presentaties een plan met bijbehorende offerte uitgebracht, die we bij het fonds hebben ingediend.

Daarnaast was (en is) er bij ons behoefte aan het verlevendigen en het voor publiek aantrekkelijker maken van de website (en daarmee het museum) door hierop een korte bedrijfs- of sfeerfilm te tonen. Voor het vervaardigen van een dergelijke film hebben we een offerte gevraagd bij het bedrijf 'Beeldkrullend' in Leeuwarden. De offertes samen overschreden het per organisatie maximaal beschikbare subsidiebedrag, waardoor is besloten voor de productie-kosten van de sfeerfilm begin volgend jaar een afzonderlijke geldelijke ondersteuning elders aan te vragen.

27 november kwam er een positief telefoontje van het Pr. Bernhard Cultuurfonds dat men had besloten ons het maximum subsidiebedrag voor dit project te verlenen (leuke baan !). Omdat de kosten voor dit project exclusief de sfeerfilm nog altijd hoger waren dan het toegekende subsidiebedrag, hebben we voor dát onderdeel van de offerte dat specifiek betrekking had op jeugdeducatie, een subsidieverzoek gericht aan de St. Wommels, v/h het de Vlas fonds in Wommels. Deze aanvraag is begin december ook gehonoreerd, zodat we in 2021 bijna alle plannen kunnen verwezenlijken (de sfeerfilm op de website moet nog even wachten), een geweldige opkikker voor bestuur en vrijwilligers.

Freonen (donateurs)

Begin mei hebben penningmeester en voorzitter voor overleg om tafel gezeten hoe in dit bijzondere (rare) jaar onze donateurs te benaderen voor hun jaarlijkse bijdrage. Want vanwege de opdrogende stroom bezoekers daalden de inkomsten van St. it Tsiispakhûs terwijl de kosten, vanwege de vereiste maatregelen van de Rijksoverheid niet daalden net zo min als de vaste lasten. We besloten middels een brief onze freonen op de voor musea bijzondere situatie te wijzen en hen verzocht hun jaarlijkse donatie hierop te willen aanpassen. Boven verwachting is hieraan gehoor gegeven. Of dit een éénmalige verhoging van de standaardbijdrage van € 7,50 is geweest moeten we afwachten!

6 okt. is er een verzoek naar de freonen uitgegaan mee te doen met de actie voor leden van van de Rabobank SWF, geheten RaboClubSupport. Dit kon door het uitbrengen van stem op je favoriete club of vereniging die een geldbedrag vertegenwoordigde, in ons geval op St. it Tsiispakhûs. We hadden voor de actie een bestemming geformuleerd, nl. een laptop en een beamer voor het museum, daar we van leenapparatuur gebruik maakten. Deze clubactie heeft ons het fraaie bedrag van € 361,16 opgeleverd, goed voor een refurbished apparaat.

Missie en visie stichting

- Het museum wil de (Friese) zuivelgeschiedenis en – cultuur laten herleven ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek zijn en niet gericht op het maken van winst. Het wil de (im)materiële kennis en getuigenissen van de beroepsbevolking en zijn omgeving tonen, verwerven, behouden, registreren, presenteren en bezoekers hierover informeren voor doeleinden van verrijking en recreatie.
- Uitgangspunt hierbij is tweerichtingsverkeer; het museum dient als orgaan voor het delen van kennis en verhalen. Museum It Tsiispakhûs wil tonen hoe sterk de melkveehouderij en hiermee verwante ambachten met de Friese samenleving verbonden was.
- Het verrichten van handelingen die verband houden met vorenstaande.

Vrijwilligers/gastvrouwen - heren

Ad Eyskoot stopte in januari wegens verhuizing met zijn gastheerschap na meer dan tien jaar betrokken bij it Tsiispakhûs te zijn geweest. Zoals gebruikelijk hebben we met het polderkaasje thuis afscheid van hem genomen.

Onze vrijwilligers zijn gastvrouw of – heer (een 20 tal) tijdens de openingsmiddagen van het museum – dat is donderdag t/m zondag van 13.30 tot 16.30 uur – en gemiddeld één keer per 3 á 4 weken aan de beurt. Tijdens hun dienstmiddag zijn ze ook aanspreekpunt voor toeristen

vele folders in de rekken te vinden, terwijl er geen verkoop van VVV-artikelen zoals bijv. kaarten e.d. plaatsvindt. Op dagen met extra activiteiten maken we ook gebruik van hun bereidheid bij te springen, met als beloning meestal een doos Merci chocolade.

Gedurende het jaar sturen we, als er nieuws is dat ook de vrijwilligers aangaat, hen een nieuwsbrief of we vermelden dit in een uitnodiging voor een vrijwilligersbijeenkomst.

Al genoemd is de aanschaf van een pin betaalapparaat van i-Zettle met tablet en de installatie van de reserveringsmodule op de website. Op de eerste geoorloofde bijeenkomst met onze vrijwilligers maandagmiddag 15 juni heeft de penningmeester ieder persoonlijk met het pin betalingssysteem laten oefenen en hen de manier van reserveren uitgelegd. Gebleken is dat dit apparaat zonder hapering werkte en daarnaast of mee hierdoor voor de gastvrouwen en - heren geen drempel op wierp. Op de instructiemiddag zijn ook alle voorzorgsmaatregelen tegen Covid-19 in het museum met hen doorgenomen en gedemonstreerd.

Onze vrijwilligers hebben toen ook de nieuw ontwikkelde Friese museumpas uitgereikt gekregen. Op vertoon van deze pas hebben ze gratis toegang tot deelnemende musea n Friesland en weet de medewerker in het ontvangende museum dat er een collega voor hem/haar staat. Dit kan een leuk gesprek opleveren!

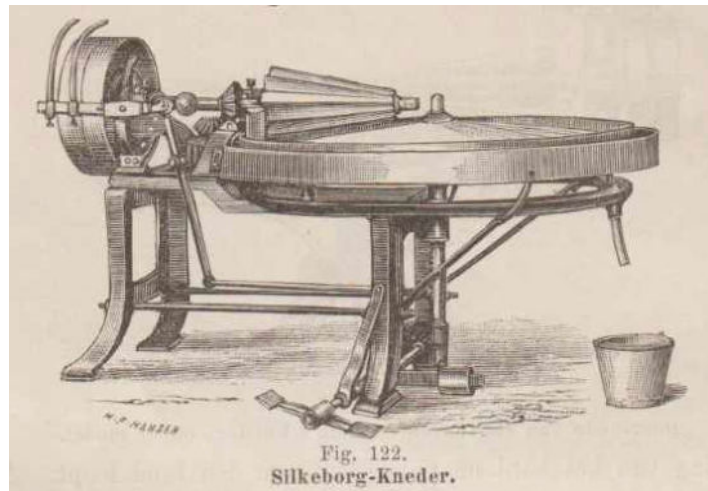
De jaarlijkse beloning en dankbetuiging voor de inzet van onze gastvrouwen en – heren in de vorm van een uitje kon in de herfst ook niet doorgaan. Wij hadden de nieuwe geliefde griezeltocht door Franeker al besproken. Een kerstkaart met een dankwoord voor hun inzet die dit gemis goed moest moest maken is aan het eind van het jaar naar de vrijwilligers gestuurd. Door hun bereidheid zich als baliemedewerkers in te zetten kunnen we gedurende het seizoen bezoekers en toeristen in museum it Tsiispakhûs ontvangen.

Collectie/inrichting

Ir. Oosterloo uit Bolsward, een voormalig zuiveldocent, schonk ons op 7 januari het Practicum "Kaasbereiden" zoals dit op het HBO werd onderwezen, een uniek geschenk.

Een dag later werd ons en nog drie musea via de @mail een antieke boterkneder te koop aangeboden. Want in het karton - en papiermuseum in Renkum, de standplaats, had men ontdekt dat dit apparaat niets met hun collectie te maken had (categorie D object). De vraagprijs vonden we te hoog maar toen men bereid was voor € 25,- de kneder aan een 'arm' museum te verkopen, hebben we deze opgehaald. Onze vrijwilliger Jac. Tiemersma heeft deze gerestaureerd waarna we de kneder in de deelcollectie 'boter' vóór een nieuwe banner, waarop de werking en het gebruik worden uitgelegd, hebben tentoongesteld.

Veehouder (en donateur) Zoodsma te Hennaard ging verhuizen en van hem hebben we 17 april twee metalen bussenkarren, melkapparatuur en jaarboeken van de Coöp. Zuivelfabriek Wommels, verzameld door zijn oom Klaas Miedema, overgenomen.

We merkten al langer dat bezoekers niet goed weten hoe de bereiding van boter en kaas plaatsvond en - vindt. Daarom hebben we twee wandplaten laten maken (Opvallend reclame) waarop schematisch en in kleur de producties wordt uitgelegd. Rustend veehouder Eringa (v/h Kûbaard) schonk ons een unieke melkverdeler bestaande uit een rvs buis en eindigend in 16 plastic slangen. Voordat de melktank haar intrede op de boerderij deed gebruikte hij deze verdeler, opgesteld in het melklokaal tijdens het melken, om via de melkleiding maximaal 16 bussen tegelijk te vullen. Een uniek stuk gereedschap!

Bestuurslid Saskia Eringa (schoondochter van !) samen met de voorzitter hebben zich ingezet de collectieregistratie met behulp van een Word - en een Excelbestand bestand verder te digitaliseren en correcties naast aanvullingen waar nodig door te voeren. Om in de collectieregistratie te kunnen selecteren is er een conversie naar Excel gemaakt. De collectie inclusief de geleende objecten is door ons verzekerd. Het museum heeft een geschreven collectiebeleid.

Expositie 2020

Publiciteit

De beroepsfotograaf van de VVV WvF heeft voor hun project 'Narrowcasting' in het museum de boterton van alle kanten gefotografeerd waarna deze in de loop van 2021, voorzien van een wervende reclametekst, op een 30 - tal TV schermen in de regio te bekijken is. Deze voor ons gratis manier van adverteren werd ons aangeboden door de VVV WvF.

Twee bestuursleden hebben 9 maart met de nieuwe folders op de foldermarkt in het Fries Landbouwmuseum gestaan om zowel onze folders onder deelnemers te verspreiden als om hun folders bij ons neer te leggen. Het wordt een eentonig verslag maar de andere foldermarkt op 6 april in Friesland gepland mocht niet meer doorgaan. Dit betekende dat onze folderdistributie gedeeltelijk op een andere manier moest worden uitgevoerd. Daarom hebben bestuursleden vanaf 18 juni meerdere middagen vanuit de auto van het Friese landschap genoten, met op de achterbank dozen nieuwe folders en posters van museum it Tsiispakhûs. Het zijn altijd plezierige distributieroutes met veel kennismakingen en ontmoetingen, vrolijke ontvangsten en herkenningen die echter heel veel tijd kostten. Hoe doen we dit in 2021?

Begin juni belde Omrop Fryslân met het verrassende bericht zaterdag 13 juni, twee dagen na ónze opening, een reportage in het radioprogramma 'Op en Ut' van Douwe Heeringa over onze expositie "Boer zoekt... fabriek" te willen maken. Voorzitter heeft zaterdagochtend de luisteraars tien minuten live hierover kunnen vertellen; gratis reclame op de radio!

En in week 27 hadden we weer Omrop Fryslân aan de lijn daar men 23 juli radio- en televisie-opnames in en over it Tsiispakhûs en het dorp wilde maken. 's Morgens negen uur was een journaliste van de omroep met microfoons in het museum in de weer voor een rechtstreeks op de radio te beluisteren vraaggesprek. Op ieder heel uur 's avonds waren filmopnames, ook vanuit het museum, op de televisie te zien. Een betere en goedkopere reclame kunnen we niet bedenken. Maar door de beperkende maatregelen vanwege Covid-19 leverde deze promotie niet een file bezoekers in het museum op!

In de bestuursvergadering van 19 nov. is besloten in 2021 niet meer advertenties in toeristische magazines te plaatsen, uitgezonderd een opvallende regelvermelding indien mogelijk. Volgend jaar moet er echter wel een nieuwe folder verschijnen. Marketing blijft een onderwerp dat binnen het bestuur verschillende visies oplevert, ook als gevolg dat kennis hierover ontbreekt.

**Museum
it Tsiispakhûs**

**Open van 2 mei 2019
t/m 3 november 2019
donderdag t/m zondag
van 13.30-16.30 uur**

Beleef de geschiedenis van het boter-en kaasmaken in Friesland in het oude kaaspakhuis (1905). Tot de komst van de zuivelfabrieken in de vele dorpen was dit vooral het werk van de boerin. Aan de hand van oude filmfragmenten laten we dit zien. Bij de draaiende stoomboterfabriek op schaal uit 1910 kan men het maken van boter in die eerste fabrieken volgen. Hoe melk uit de koe komt is met de puzzelkoe te ontdekken, er is een speurtocht en kaas kan worden gewogen. Zie voor de actuele wisselexpositie de website

**Ald Hiem 2 Wommels
www.tsiispakhus.nl**

Oplaadpunt voor
e-bikes aanwezig

Educatie: KEK en scholen

Voordat Covid-19 ons land bereikte konden we nog 38 leerlingen van twee basisscholen met hun begeleiders in het museum verwelkomen. Op 5 en 7 febr. hebben twee klassen van de Juliana school uit Sneek en op 11 febr. heeft CBS de Ark uit Makkum aan ons KEK school- programma deelgenomen.

KEK betekent: KultuurEducatie met Kwaliteit en dit is een landelijke regeling voor scholen die cultuuronderwijs in het curriculum willen opnemen. In een jaarlijks verschijnende brochure staat het erfgoedprogramma van museum it Tsiispakhûs samen met andere aanbieders van cultuurprogramma's voor leerlingen van de basisschool. De brochure wordt samengesteld door het cultuurnetwerkbureau Akte-2 te Sneek. Scholen kiezen hieruit of ze het educatieprogramma in het museum willen volgen en betalen hiervoor per leerling een gering bedrag. Behalve bij Akte-2 staan we als erfgoedaanbieder nu ook ingeschreven bij een soortgelijk netwerkbureau, genaamd 'Groen Doen', gevestigd in Oudemirdum.

Uit contacten met andere musea is ons gebleken dat rechtstreekse benadering van scholen, buiten de netwerken om, goede respons oplevert en voor de toekomst een overweging waard is.

Het zou dit jaar al eerder maar 10 dec. is Mayke Kloetstra van de organisatie 'Groen Doen' op bezoek geweest. Zij is coördinator voor het aanbod van cultuuronderwijs aan scholen. Afgesproken is dat zij onze tekst in de brochure inhoudelijk en tekstueel nog eens kritisch doorneemt en dat de begeleidende onderwijzer(s) direct na afloop van het bezoek een evaluatieformulier invullen.

Winterlezingen

Helaas mochten we in de wintermaanden geen publiekslezingen organiseren vanwege de die periode geldende maatregelen van de Rijksoverheid.

Extra publieksactiviteiten

5 febr. bereikte ons het positieve bericht dat het Oranjefonds € 350,- subsidie voor de actiedag NL Doet 2020 wilde verlenen. Toen wisten we (en zij) nog niet dat de actiedag NLDoet op 14 maart geen officiële doorgang kon vinden.

NLDOET

NL Doet vrijwilligers staande voor het museum in een vorig jaar

Deze traditionele start van het seizoen die altijd met uitgebreid koffie drinken met oranjeboek gepaard gaat, werd als een jammerlijke leemte ervaren.

Een evenement dat wel met inachtneming van de 1,5 m. norm georganiseerd mocht worden was de viering van Open Monumenten Dag 2020 op zaterdag 12 sept. Buiten naast it Tsiispakhûs werden de grote gloednieuwe tent van onze penningmeester (verjaardagscadeau) en een kleine partytent opgebouwd om daarin kinderactiviteiten te organiseren. Voor dit laatste konden we gebruik maken van promotiemateriaal van zuivelcoöperatie Friesland - Campina dat gewoonlijk alleen op een melkveebedrijf ter beschikking wordt gesteld. We hadden die dag het accent op activiteiten voor kinderen gelegd, omdat kinderen, i.t.t. volwassenen, niet onder de groepsrestricties voor Covid-19 vielen.

Afb: Boterkoopman en boerenechtpaar met kind Sneek

Kinderen konden kleuren, kaasboren, koe melken, emmers aan een juk sjouwen en vragen stellen aan een praktiserende boer. Volwassenen hadden gratis toegang in het museum waar om de twee uur een lezing met dia's over de voormalige handel in boter en kaas in de Greidhoek was te volgen. Het publiek kon veilig op 1,5 m. afstand van elkaar zitten luisteren en daarnaast hadden we een limiet aan het aantal toehoorders ingesteld.

Er was een redelijke belangstelling voor de lezingen in dit saaie jaar, dit in tegenstelling tot de opkomst van kinderen voor deze open dag. Daarom hebben we ons tijdens de nazit afgevraagd of we een volgend jaar ons wel in die mate voor de jeugd moeten inspannen?

Een journalist van Omrop Fryslân liep die dag ook weer met microfoon en camera buiten en in het museum om een live reportage over ons aanbod op OMD voor het bekende radioprogramma 'Op en Ut' te maken. 's Avonds waren we heel kort met onze OMD activiteiten op de Friese televisie te zien, te kort om een BF 'er te worden!

Ondanks deze provincie - brede aandacht viel ons de toeloop dit jaar tegen, mogelijk mee veroorzaakt door de angst van de pandemie.

Zaterdag 12 sept. 2020

museum
it Tsiispakhûs

OPEN (LEER)MO(NU)MENTEN DAG

• 10.00 -17.00 u open voor jong en belegen

• monument en expositie 'Boer zoekt...fabriek'

● **tussen 10 -11 u en 13 -14 u**
opdrachten/spelenkinderen van 4 t/m 12 jaar

● **korte lezingen vroegere boter- en
 kaashandel in Greidhoeke om 11 u, 14 u en
 16 u**

Samenwerking

11 maart heeft in Sneek een verdiepingsgesprek o.l.v. het bureau Blue Yard en Mirjam Blot over de samenwerkende musea plaatsgevonden, met als onderwerp het ingevulde museumspaspoort. Deze bijeenkomst in het kader van het 'Samenwerkingsproject musea SWF', kreeg 18 maart een vervolg. Toen is besloten over te gaan tot de oprichting van een coöperatie als frame voor deze samenwerking. In een zoombijeenkomst op 6 mei is de weg die we hiervoor inslaan besproken, te beginnen met geldelijke steun voor oprichting van een coöperatie aan te vragen bij het Mondriaan Fonds. Deze aanvraag is gedeeltelijk door het Mondriaan Fonds met een bedrag groot € 130.000,- gehonoreerd zo liet de secretaris M. Seffinga (dir. FSM Sneek) van de samenwerkende musea SWF 17 dec. weten.

In dit kader is door de voorzitter van de St. it Tsiispakhûs contact opgenomen met deze musea in de gemeente SWF naar aanleiding van het landelijke museumthema 2021, genaamd 'Ode aan het landschap'. Wij hebben daarin de vraag gesteld of zij komend jaar een tentoonstelling aan dit thema zouden wijden om én in de regio dit thema te versterken én om doublures in exposities te vermijden. Helaas hebben slechts enkele musea op deze inventarisatie gereageerd, waarna wij hebben besloten onze eigen weg voor de wisselexpositie in 2021 te kiezen.

Toekomst

We blijven ook komend jaar zoeken naar manieren het aantal museumbezoekers en onze naambekendheid te vergroten. Hiertoe woonden we al meerdere cursussen, workshops en lezingen bij en verzamelden we informatie, maar het blijft voor ons leken een moeilijk vakgebied hoe dit te realiseren. De uitgaven voor marketing zijn van € 1040,- in 2018 tot €2100,- dit jaar gestegen, een lijn die we niet als doel en als beleid hadden gesteld en die naar omlaag moet. Het idee eigenaren van bv. B&B's, hotels, dorpshuizen en accommodaties een avond in museum it Tsiispakhûs uit te nodigen, om een doelgroep via deze weg te bereiken, spreekt ons aan.

Meer 'freonen' werven verdient ook de aandacht vooral gezien het gegeven dat dit aantal in de begintijd van het bestaan van het museum groter was. Meerdere inwoners van Wommels hebben ons gevraagd of de winterlezingen weer georganiseerd worden zodra groepsbijeenkomsten weer zijn toegestaan.

De boer uit de expositie 'Boer zoekt ... fabriek' is gestopt met zoeken zodat we een nieuw thema voor de expositie in 2021 moeten bedenken, een thema dat wellicht een actueler karakter moet hebben en een ander publiek kan animeren.

HvP maart 2021

